

De jonkvrouw en de ambachtsgezel

Door Frans Angevaere ¹

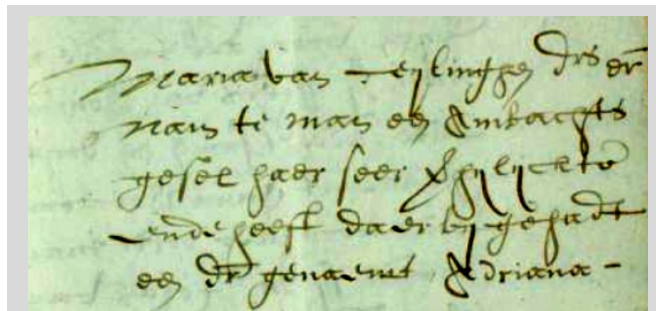
De titel *Lady Chatterley's Lover* was al vergeven dus heb ik maar voor de bovenstaande gekozen. Hetzelfde onderwerp, maar het zal nooit tot een film komen. Verwacht hier ook geen expliciete scenes.

Een familiekroniek

In de collectie van Erfgoed Leiden en Omstreken bevindt zich een familiekroniek van de familie Van Teijlingen, rond 1600 opgetekend door Pieter van Teijlingen, baljuw van Hazerswoude². Het is gebaseerd op een oud register van zijn gelijknamige grootvader dat teruggaat tot de graven van Holland en heren van Brederode.

Grootvader Pieter van Teijlingen was auditeur van de rekenkamer van Holland en getrouwd met Margriet van Eversdijck. Enkele van hun 13 kinderen waren Dirck, Cornelis, Belije en Vincent.

Van hen trouwde Dirck met Gerarda Dirck Deijmder³ en had met haar twee dochtera, Adriana en Maria. Adriana trouwde met Cornelis, zoon van Wolfert van Borselen, en haar zus:

Maria van Teijlingen Dircks dr ende nam te man een ambachtsgezel haer seer (ver)hijlijckte ende heeft daer bij gehad een d(ochte)r genaemt Adriana -

Excuus voor de kwaliteit van de afbeelding maar zie hier de jonkvrouw die door haar man, een ambachtsgezel, zeer verheerlijkt werd. Het register staat bol van namen als Van Eversdijk, Van Swieten, Van Borselen, Van Wijn-gaerden en Van Almonde en nog veel meer maar de naam van de ambachtsgezel wordt niet genoemd. Was hij niet de moeite waard? Dat kan meegespeeld hebben maar de beste man zal simpelweg ook nog geen familienaam gehad hebben, zo in de eerste helft van de 16^e eeuw. Dus wie was hij?

Cornelis Claesz van Teijlingen

Dat gaan we eens van een andere kant bekijken. Op 1 augustus 1579 gingen in Leiden *Cornelis Claesz van Noortwijk met Maritgen Gerritsdr van Leijden* in ondertrouw. Hij vergezeld door zijn oom, zij door haar broer, beiden niet met naam genoemd. Ze gingen wonen aan de Breestraat, met hun dochtertje Marijtgen staan ze vermeld in de volkstelling van 1581.

Het huwelijk duurde niet zo lang want op 30 juli 1583 is er een nieuwe ondertrouw, van *Cornelis Claesz laeckenbereijder van Noortwijk vergeselschap met Adriana Claesdr zijn zuster, met Willemtgen Willemsdr van Wuerden vergeselschap met Grietgen Claesdr*. Ze trouwden voor het gerecht op 12 augustus. Cornelis trouwde later nog een keer, in 1613 met Barbertgen de Winter uit Brugge.

Onderhand, op 11 januari 1585, was hij voor de Leidse weeskamer verschenen om het bewijs te leveren van het moederlijk erfgoed van zijn dochtertje. Hij werd daarbij geassisteerd door *Frans Reijersz coperslager zijnen oome ende voocht woonende in Den Hage (zo hij zelf noch niet wel mondich es)*⁴. Bijzonder, een man die al twee maal getrouwd is en toch niet mondig. Als we het letterlijk nemen en hij hier nog geen 25 jaar was, dan zou hij van 1560 of erna zijn en nogal jong getrouwd zijn. Zijn dochter was hier vijf jaar oud, het zou kunnen dat ze voor het huwelijk is verwekt. Uit zijn tweede huwelijk is ook een dochter Neeltgen bekend.

De lezer weet nu nog steeds niet waarom er boven dit stukje de toenaam Van Teijlingen staat. Dat komt zo: voornoemde dochter Neeltgen trouwde in 1615 vergezeld met haar stiefmoeder Barbertgen Winters en werd toen

¹ Dit artikel is deels gebaseerd op een discussie tussen mede-genealogen Kees van Duijvenbode, Timon Schuurman en mezelf. Zonder hen was het er niet geweest dus mijn dank aan Kees en Timon voor hun inbreng.

² ELO 1602 Familie Van Teylingen en aanverwanten, 1584-1921 inv.nr. 2

³ In de kroniek ten onechte Denijs dr genoemd

⁴ ELO 0518 Weeskamer Leiden inv.nr. 305 f.193 dd 11-01-1585

voluit *Neeltgen Cornelisdr van Teijlingen* genoemd, en op 22 april 1624 werd in Leiden een *Cornelis Claesz van Teijlingen* begraven.

Mogelijk heeft een notariële akte van 22 mei 1618 ook op hem betrekking⁵. Deze comparant werd echter *Cornelis Claesz van Teijlingen, biertapper* genoemd. *Cornelis van Teijlingen*, ondertekende hij.

— **Adriana Claesdr**

Op 7 november 1585 werden huwelijksvoorwaarden opgesteld tussen Dirck Jansz, zeemtouwer, en Adriana Claesdr, weduwe van Jan Cornelisz Speelman⁶. Zij werd bijgestaan door Cornelis Claesz, lakenbereider, haar broer, en Frans Reijersz Groenewegen uit Den Haag, haar neef. Dit zijn duidelijk dezelfde Cornelis en Adriana als in 1583, alleen: Frans Reijersz was eerder in 1585 een oom van Cornelis en hier een neef van Adriana.

Adriana Claesdr en haar eerste man staan ook vermeld in de Leidse volkstelling van 1581: *Jan Cornelisz Speelman tapper, Adriaentgen Claesdr van Noortwijk zijn wijf, Dirc, Marijgen haer beijder kinderen*. Een mooie bevestiging van de herkomst van Adriana. Postuum, op 19 augustus 1633, werd haar eerste man *Jan Cornelisz van Duvenbode* genoemd⁷. Hij was een broer van *Willem Cornelisz van Duijvenbode*, bekend door zijn rol bij het ontzet van de stad Leiden in 1574. Hierdoor verwierf hij in 1578 het recht zich Van Duijvenbode te noemen, alsmede om een wapen te voeren⁸. Adriana en Jan hadden ook nog een dochter Gerritgen, geboren in 1582.

De huwelijksvoorwaarden bevatten naast het gegeven dat Adriana haar huis aan de Breestraat inbracht nog een interessant element, een losrentebrief uit 1560:

noch een losbare rente van ses carolus guldens tsjaers verschijnende St Jacobs dage sprekende ten laste van Jan Jansz tot Sassenheim ten behoeve van Grijetgen Dirc Deijmen dr des voorsz Adriana Claesdrs beste moeder ter lossen met hondert gulden beginnende ick Cornelis Willemsz schout van Sassenhem ende Oestgeest van date xv^e lx den xiiij^{en} dach in junio

Alhoewel er sprake is van *Grijetgen* als Adriana's grootmoeder moet dit toch wel dezelfde wezen als de in de familiechroniek vermelde Gerarda Dirck Deijmdr die getrouwd was met Dirck van Teijlingen. Waarmee we met Adriana Claesdr, afkomstig uit Noordwijk, een kleindochter van de jonkvrouw en de ambachtsgezel in het vizier hebben. En haar broer Cornelis? De familiechroniek rept niet van een zoon van Maria van Teijlingen maar Cornelis wordt wel de broer van Adriana genoemd, en andersom Adriana zijn zus.

— **Nog meer familie**

De huwelijksvoorwaarden waren van 7 november, op 15 november was de ondertrouw: *Dirck Jansz, zeemtouwer, van Leijden, vergeselschapt met Jan Jansz zijn broeder, met Adriana Claesdr van Leijden, vergeselschapt met Adriana Allertsdr haer moeije*.

Ook deze *moeije* kunnen we vinden in de volkstelling: *Claes Willemsz schuijftvoerder van Catwijck, Adriaentgen Allerts dr sijn wijff, Allert ende Grietgen haer beijder kinderen*. Op 7 september 1592 was ze omtrent 57 jaar oud⁹, wat haar geboortejaar op circa 1535 brengt. Haar man was van 1539¹⁰, hij werd op 10 juni 1577 poorter van Leiden en was afkomstig van Katwijk aan den Rijn.

Het net begint zich langzaam te sluiten met twee aktes uit Lisse. Op 30-04-1585 verkocht Claes Cornelisz, scheepstimmerman uit Beverwijk en man en voogd van Duijfggen Jeroensdr van Langevelt tweederde van een stuk land in de Ruijshorn, waarvan het andere derde part toebehoorde Claes Willemsz te Leiden, en dat eertijds afkomstig van Jeroen Claesz van Langevelt (dat was Duijfgens vader)¹¹,

Op 20 mei 1589 verkocht Claes Willemsz, poorter van Leiden en man en voogd van Adrijane Allertsdr een derde deel van hetzelfde land aan Cornelis Gerritsz, duinmeier tot Langeveld¹², dezelfde koper als in 1585.

Cornelis was een zoon van Gerrit Claesz die een broer was van genoemde Jeroen Claesz, en zij hadden ook nog een broer Allert Claesz. Voorgaande transacties uit Lisse wijzen erop dat Adriana Allertsdr een dochter was van deze Allert Claesz en als zij de moeije was van Adriana Claesdr kan dat betekenen dat laatstgenoemde een dochter was van een zoon van Allert Claesz: van een Claes Allertsz dus.

— **Claes Allertsz**

Die Claes moet dan nog wel gevonden worden, zeker als een van de hoofdpersonen van dit artikel: de ambachtsgezel. De bevestiging komt uit de archieven het Hof van Holland. Op 7 september 1546 machtigden Claes

⁵ ONA Leiden inv.nr. 230 nr. 30

⁶ ONA Leiden inv.nr. 50 f.211v

⁷ ONA Leiden inv.nr. 193 f.157 postuum vermeld als Jan Cornelisz van Duvenbode. Ook zijn zoon droeg die toenaam: Dirck Jansz van Duvenbode

⁸ Zie https://nl.wikipedia.org/wiki/Willem_Cornelisz_van_Duyvenbode en *De Nederlandsche Leeuw 1994 De Leidse familie van Willem Corneliszoon van Duvenbode door J. van Duijvenbode, k.393 e.v.*

⁹ RA Leiden, Getuigenisboek 79^f.f.152v

¹⁰ RA Leiden, Getuigenisboek 79B.f.7 dd 05-05-1584 oud omtrent 45 jaren

¹¹ RA Lisse inv.nr. 1 f.143v

¹² RA Lisse inv.nr. 1 f.218v

Allertsz als man en voogd van Marie van Teijlingen en Adriane van Teijlingen een procureur in een dan niet genoemde procedure¹³. Het moet een langdurige procedure geweest zijn want op 21 april 1554 is er een uitspraak van het Hof in de zaak tussen Jasper van Boschuijs als man en voogd van jonkvrouw Anna van Beijerstorffer (zij was een dochter van Belije van Teijlingen), Claes Allertsz als man en voogd van Marie van Teijlingen en als curateur van Adriaentgen van Teijlingen, contra de weduwe van Cornelis van Borselen¹⁴. In deze zaak waren de kinderen van Pieter van Teijlingen en Margriete van Eversdijck erfgenamen van Wendelmoet van Eversdijck, een zus van Margriete. In de loop van het vonnis wordt ook nog Geritgen Dircksdr, indertijd huisvrouw van Dirck van Teijlingen genoemd. Dat dit de juiste naam was van de echtgenote van Dirck van Teijlingen blijkt nog uit een inschrijving bij de Weeskamer van Den Haag uit 1526: *Dirck van Teijlinghen als man ende voicht van Gherijtgen Diericxdr gewonnen bij Adriaen Adriaensdr van der Wijel sijn gheechte wijf was en is voldaan van Dirck sijn scone vaer*¹⁵. Zij was een dochter van Dirck Jansz Deijm en Adriana van der Wiele¹⁶. En zo zijn de eerste puzzelstukjes op hun plaats gevallen. De hoofdpersonen uit het vonnis komen overeen met de vermeldingen in de familiekroniek en Claes Allertsz was de echtgenoot van Marie van Teijlingen.

Claes Allertsz was van circa 1525¹⁷, wat betekent dat ook hij nogal jong is getrouwd. In 1546 is hij immers al man en voogd van Marie van Teijlingen. Hij wordt in Noordwijk voor het eerst vermeld in het kohier van de 10^e penning van 1556, en daarna van 1563-75 in de rekeningen van de Heilige Geest van Noordwijk. Hij betaalde toen een rente op een huis aan de Zeestraat *loco* Claes Dircksz. Onderwijl heeft hij ook in 1573/74 als vluchteling gewoond in Leiden aan de Middelstegracht.

De vermelding in de Zeestraat is vanwege zijn tweede huwelijk met Neeltgen Huijbertsdr, die weduwe van Claes Dircksz was. Dat huwelijk is dus vóór 1563 geweest en na 1561, want toen stond Neeltgen nog alleen in het 10^e penningkohier: *Neeltgen Huijbertsdr haer eijgen huijs getaxeert voor iiiij lb*. Neeltgen en haar eerste man hadden in elk geval een dochter Marijtgen Claesdr, die in 1579 in Noordwijk wordt vermeld als verkoper van een huis in de Crepelstraat, waarbij ze werd geassisteerd met Claes Allertsz, haar stiefvader¹⁸. Een groot deel van de akte is doorgehaald, waarna alleen Claes Allertsz als verkoper overblijft. Misschien is Marijtgen juist rond deze tijd overleden.

— Diverse Grietgens

Bij het tweede huwelijk van Cornelis Claesz van Teijlingen was een *Grietgen Claesdr* aanwezig. Dat kan de dochter van Adriana Allertsdre geweest zijn, de nicht van Cornelis. Zij zelf trouwde als in 1583 en daar was Cornelis Claesz bij aanwezig voor de bruidegom, terwijl Grietgen werd bijgestaan door *Ariaen Allerts dr haer moeder*. Dat klopt dus wel, alleen staat Grietgen hier vermeld als ‘*van Noortwijck*’. Zouden haar ouders soms nog in Noordwijk gewoond hebben voordat ze naar Leiden verhuisden?

Er is nog een andere Grietgen Claesdr in beeld. Het huis in de Zeestraat, hiervoor genoemd, werd in 1613 verkocht door de erfgenamen van Grietgen Claesdr¹⁹. Het huis was eerst van Claes Dircksz, daarna van zijn weduwe Neeltgen Huijbertsdr, en toen van haar en Claes Allertsz. In 1613 waren die allang overleden dus Grietgen Claesdr zal hun erfgenaam geweest zijn, en dan waarschijnlijk als dochter van Neeltgen Huijbertsdr. Maar van welke Claes?

De erfgenamen van deze Grietgen waren Willem Pietersz voor de ene helft en Hendrick Dircksz als man en voogd van Aechte Willemsdr voor de andere helft. Ik vermoed dat zij de weduwnaar en dochter van Grietgen geweest zijn. Aechte had rond 1600 al kinderen en dat betekent dat Grietgen niet in aanmerking komt als dochter van Claes Allertsz – ze zal uit het eerste huwelijk van Neeltgen Huijbertsdr stammen.

Het doodboek van het Caecilia Gasthuis in Leiden vermeldt dat op 10 maart 1640 *in de lange vrouwen sael* is gestorven *Grietie Cornelis van Teijlingen*²⁰. Zij kan ook een dochter van Cornelis Claesz geweest zijn. In het Hoofdgeld van Leiden wordt zij overigens niet bij haar vader en zijn vrouw vermeld.

De naam Grietgen komt sowieso veel voor in de families die hier belicht worden. Er was ook een Grietgen Dircksdr, dochter van Adriana Claesdr en haar tweede man Dirck Jansz, de zeemtouwer. Zij trouwde in 1612 met Jacob Willemsz de Laet en kreeg met hem drie kinderen.

¹³ NA 3.03.01.01 Archief van het Hof van Holland, inv.nr. 1668 (Residentieboeken) met dank aan Teun van der Vorm

¹⁴ NA 3.03.01.01 Archief van het Hof van Holland, inv.nr. 526 nr 27

¹⁵ GADH Weeskamer Den Haag Inv.nr 117 B p.135 dd 09-02-1526

¹⁶ Zie hiervoor De Nederlandsche Leeuw 1999, F.J.W van Kan, Het geslacht Deym - Genealogie van een middeleeuwse Haagse familie, k.367

¹⁷ ONA Leiden inv.nr. 4 f.318 dd 18-09-1575 was hij omtrent 50 jaren oud

¹⁸ RA Noordwijk inv.nr. 164 f.14v dd 08-04-1579

¹⁹ RA Noordwijk inv.nr. 167 f.53v dd 21-01-1613

²⁰ ELO 0504 Gasthuizen van Leiden, inventarisnummer 55, blad 43v

— Voorouders van Claes Allertsz

Dat zijn er niet zo heel veel, althans er zijn er maar enkele bekend. Niettemin komen we toch wel vóór het jaar 1500 uit. Ik noemde al de broers Gerrit, Jeroen en Allert Claesz. Hun ouders waren Claes Gerritsz en Lijsbeth Allertsd, die in het Langeveld woonden.

Claes Gerritsz kent vermeldingen van 1494/95 tot 1516, daarna wordt Lijsbeth een aantal jaren als weduwe vermeld. Ze zal zijn hertrouwd, want in het eerste morgenboek (1542) staat opgenomen *Betgen Cornelis Claesz wedue eigenair Jeroen Claesse haer zoon bruijcker*. Ze was waarschijnlijk afkomstig uit Lisse, wat af te leiden is uit een aantal vermeldingen in de archieven van die plaats.

Allardt Claesz ende Jeroen Claesz gebroeders en bekenden hoe dat sij bij lotinge ende delinge mit malcanderen vriendelicken geschift gescheijden zijn van alsulcke zeecker stuccke lants genaempt Ruijs horn als hem luijden achtergelaeten ende in erfenisse ontfangen ende vercregen hebben bij doode van wijlen haer beijder zaligher moeder Lijsbeth Allaerts dr wedue wijlen van Claes Gerijts z groot omtrent thijendalff hont also groot ende cleijen als daer leijt bij den hoep sonder maet leggende inden ambochte voorsc. in Lisser broeck ende heeft nu ter teijt belent ende belegen ant sijt ooste eijnde Joris Claesz up Hooma ende voirts ronts omme tsgraven water Te weten dat Allard Claesz bijder selfder lotinge ende delinge vant stuccke lants hebben ende behouden sal voor sij portie ende andeel tot sijn vrij eijgen die gherechte twee deelen ende Jeroen Claesz voirsch. die ander rechte derde paert (...)²¹

In deze akte uit 1557 delen de broers Allert en Jeroen Claesz de Ruijshorn, het land in de Lisserbroek waarvan hiervoor werd verteld dat de delen in 1585 en 1589 verkocht werden aan Cornelis Gerritsz, duinmeier. Daarmee is het ook het bewijs van de afkomst van Claes en Adriana Allerts uit het echtpaar Claes Gerritsz en Lijsbeth Allertsd.

Op 29 oktober 1523 werd *Allert Claesz van Noortwijck* poorter van Leiden. Me dunkt dat dit alleen dezelfde Allert kan zijn als hiervoor genoemd, de naam kwam verder niet in Noordwijk voor. Voor zover bekend heeft hij zich er niet gevestigd maar bleef in Noordwijk wonen, als buitenpoorter. Vanaf 1534 betaalde hij een erfpacht op zijn woning in Noordwijk, en vanaf de eerste omslag (1536) staat hij daar in vermeld tot 1554. Zijn weduwe staat nog tot 1576 in de omslag: *Marijten Allaerden met haer dochter*. Die dochter zal niet Adriana geweest zijn, want die had zelf een dochter die enkele jaren later al in Leiden trouwde. Claes en Adriana Allerts zullen dus nog een ongetrouwde zus gehad hebben.

— Hoe is het zover gekomen?

Daar zullen we wel nooit een antwoord op vinden. Claes Allertsz met voorouders in het Langeveld die ongetwijfeld boeren en/of duinmeiers geweest zijn, en ouders die in Noordwijk-Binnen woonden, trouwde met Maria, een jonkvrouwe uit het roemrijke geslacht Van Teijlingen waarvan de familie waarschijnlijk in Den Haag woonde, deel uitmakend van een milieu dat naar het zich laat aanzien vooral bestond uit top-ambtenaren in dienst van het land. De familiechroniek maakt geen melding van woonplaatsen maar ze zullen niet in plattelandsdorpen gewoond hebben.

Maria's moeder, Gerijtgen Dirck Deijmsdr, geboren 1501, was in 1560 nog in leven want toen werd de eerder genoemde losrentebrief op haar naam gesteld. Die was ten laste van Jan Jansz uit Sassenheim. Je kan het nauwelijks een verband met de Bollenstreek noemen. Maria's oom Cornelis was getrouwd met Digna van Broeckhoven, een zus van Jan van Broeckhoven die bijna zijn gehele leven rentmeester van Rijnland was. Een andere oom, Vincent, had vanaf 1514 een pacht van de graaf in de huidige Bollenstreek en Dirck van Teijlingen pachtte een akkertje bij de Boekhorst vanaf 1531 tot 1543. Als dat Maria's vader was – en dat zou best kunnen – dan had hij dus wel een belang in de omgeving. De landen die bij de Boekhorst hoorden grensden aan het Langeveld. Is het voor te stellen dat Dirck zelf daar de schoffel of de ploeg hanteerde? Of had hij het weer onderverhuurd of iemand in dienst die deze 11 hond land bewerkte? Iemand uit het Langeveld misschien? Het is het dichtst bij een mogelijk verband dat we kunnen komen.

— Frans Reijersz van Groenewegen

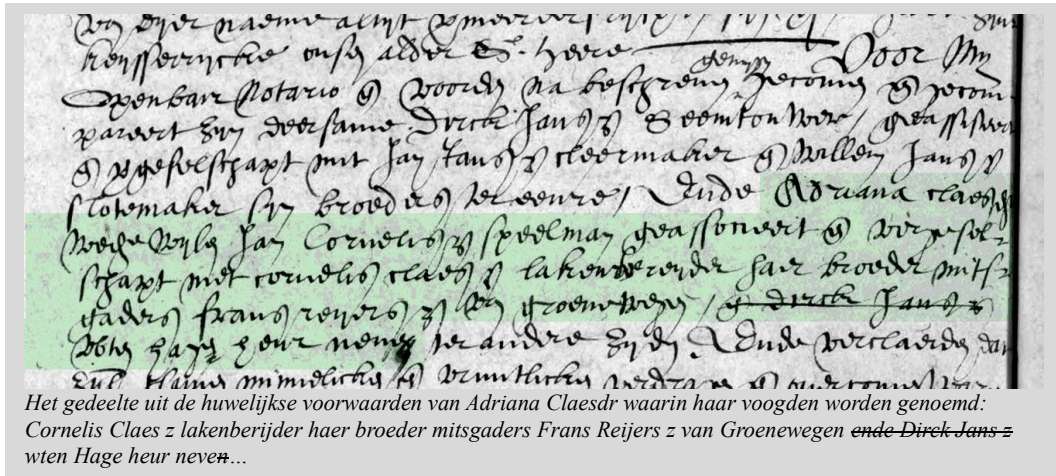
Zo onderhand is bijna wel alles verteld wat er te vertellen valt maar er zijn nog enkele losse eindjes. Als eerste Frans Reijersz uit Den Haag, de voogd van Adriana en Cornelis Claes. Hij was koperslager, zoon van Reijer Ansemsz (alias *Reijer de cooperslager*) en Sijtgen Claesdr en behoorde als vroedschap (als zodanig vermeld vanaf 1567) tot de elite van Den Haag²². Zijn echtgenote is me niet bekend.

Frans had een zus Lijsbeth Reijersdr die was getrouwd met Jan Cornelisz Deijm. Deze Jan is waarschijnlijk een familielid van Gerritgen Deijm Dircksdr, de vrouw van Dirck Cornelisz van Teijlingen. Jan Cornelisz is gelet op zijn vermeldingen een generatie ouder dan Cornelis Claesz en Adriana Claesdr, en zou nu achterneef genoemd worden, in die tijd was er geen goede benaming voor. Frans Reijersz was zijn zwager en in zijn hoedanigheid van voogd feitelijk geen bloedverwant maar via zijn zus een aanverwant.

²¹ RA Lisse inv.nr. 125 (ongen.) dd 01-01-1557

²² Fred van Kan, *Prosopografische gegevens betreffende de lokale Haagse politieke elite tot in 1572*, p.92

In de akte waar Frans Reijersz voogd is van Adriana Claesdr wordt eigenlijk nog een voogd genoemd: Dirck Jansz, ook uit Den Haag. Die is doorgehaald en ook de laatste n van neven. Hij zou een zoon geweest kunnen zijn van Jan Cornelisz Deijm maar in een wat latere erfeniszaak is geen zoon Dirck bekend.

Nogmaals Cornelis Claesz

Als los eindje hangt ook de onmondigheid van Cornelis Claesz van Teijlingen nog boven dit artikel, met daarbij ook een rol van Frans Reijersz als voogd. Dat was in januari 1585, terwijl in november van dat jaar, zoals hierboven afgebeeld, Cornelis zijn zus Adriana bijstond. Broer of zus kunnen in deze context net zo gemakkelijk halfbroer/zus of stiefbroer/zus zijn, daar moeten we ons niet al te zeer op blindstaren. Cornelis had een dochter Neeltgen, en dat doet dan vermoeden dat hij een zoon kan zijn van Neeltgen Huijbertsdr, Claes Allertsz' tweede vrouw. Hij zou dan later de toenaam van de familie van halfzus zijn gaan gebruiken.

Ik noemde eerder een mogelijk geboortjaar van Cornelis van 1560. Als dat klopt is hij geen zoon van Neeltgen, niet bij haar eerste man (want ze was in 1556 al weduwe), en niet bij haar tweede man (want ze hertrouwde in 1562). Hoewel, hij zou juist nóg jonger kunnen zijn...

Zoon van Maria van Teijlingen zou in 1560 net kunnen, al weten we niet precies wanneer zij overleed. Het zou mogelijk betekenen dat hij nogal wat ouder was dan zijn zus, die ik schat op circa 1550, en zo'n 15 jaar nadat Maria en Claes voor het eerst als echtpaar verschijnen. Er zullen misschien nog wel wat meer kinderen geweest kunnen zijn.

Alle Kinderen 't sy Knechtgens of Meysgens, sullen onder voogdye blijven tot haren vollen ouderdom van vijf-en-twintig Jaren, ende sullen alle contracten, obligatien ende verbanden by de selve middelerijd tot hun agterdeel gemaakt, nul ende kragteloos wesen, uytgesondert contracten ende obligatien by de selve personen, na dat sy gehuwelijkt sullen zijn, gemaakt, ten aansien alleen van hare roerende goeden, ende jaarlijkse renten of andere inkomen, daarvan syluyden in sulke gevalle hebben sullen de vrye administratie, sonder eenige onroerende goeden of renten voor den voorschreven ouderdomme te mogen vervreemden ofte belasten.

Toelichting: Naar regten werden alle Minderjarige haar eygen Meester, ende tot bestier van haar eygen goederen toegelaten, als sy vijf-en-twintig jaren oud geworden zijn, of dat sy komen te huwelyken (...) Het welk doorgaans by ons werd gevolgd, Sodanig dat daar door de voogdye metter daad uyt is. Uytgesondert op sommige plaatsen, daar sy haar eygen Meester niet en werden met haar Meerderjarigheyt, ten zij dat sy tot ligtinge van haare goederen zijn toegelaten, ende naar gedane quitinge van de oppervoogdye van de Weeskamer zijn ontslagen. Het welk voornamentlijk plaats heeft in die geene de welke minderjarig zijnde komen te huwelyken, de welke de volkomen regeringe van haar goederen om redenen mag worden onthouden, Sulx ook uyt dit art. blijkt, dat het Huwelyk geen volkomen Meerderjarigheyt maakt (...)

Bron: Costumen van Rynlant, Simon van Leeuwen 1667, Tweede deel artikel XLV

In het tekstvak een citaat uit de *Costumen van Rynlant*. Hieruit blijkt dat meerderjarigheid na huwelijk geen volledige meerderjarigheid betreft. Niet alle rechtshandelingen waren toegestaan, maar ook was er in sommige plaatsen een expliciet ontslag van de voogdij nodig door de Weeskamer (er werd daarbij ook verwezen naar de Weeskeur van Leiden). Dit is een goede verklaring voor het feit dat Cornelis door de Weeskamer in 1585 als niet mondig werd beschouwd – de voogdij over Cornelis was niet expliciet door de Weeskamer opgeheven.

Al met al hou ik het er op dat hij een zoon was van Maria van Teijlingen, ook al is hij de familiechroniek niet opgenomen. Dat is dan gebaseerd op het voogdijschap van Frans Reijersz, die optreedt voor Adriana én Cornelis, en die zijn voogdijschap dankt aan het verwant zijn met de familie van hun moederskant (Deijm). Dat zou niet opgaan als Cornelis een zoon van Neeltgen Huijbertsdr was.

Het geeft hier nog de gelegenheid om te recapituleren aan de hand van de Leidse volkstelling van 1574. Daarin staat Claes Allertsz als gezinshoofd vermeld van zes gezinsleden. Dat waren dan Claes en zijn vrouw Neeltgen, Adriana en Cornelis uit Claes zijn eerste huwelijk, en Marijtgén en Grietgen uit Neeltgens eerste huwelijk.

— **Het ambacht van de ambachtsgezel**

Laatste losse eindje: het beroep van Claes Allertsz, omdat dat in de archieven nooit wordt vermeld..

Een ambachtsgezel was een ambachtsman in dienst van een meester die na de opleiding klaar is om een ambacht zelfstandig uit te oefenen. Een ambacht was een beroep waarbij je iets met je handen vervaardigt (ik kan het weten, ik heb nog op een ambachtsschool gezeten). In het nog kleine dorp Noordwijk-Binnen van de 16^e eeuw zijn dat niet zoveel soorten: timmerman, schoenmaker, wielmaker etc.

Dat hij zo in de familiechroniek is opgenomen zegt ook wat over zijn leeftijd toen de Van Teijlingens hem leerden kennen: hij zal inderdaad nog vrij jong geweest zijn.

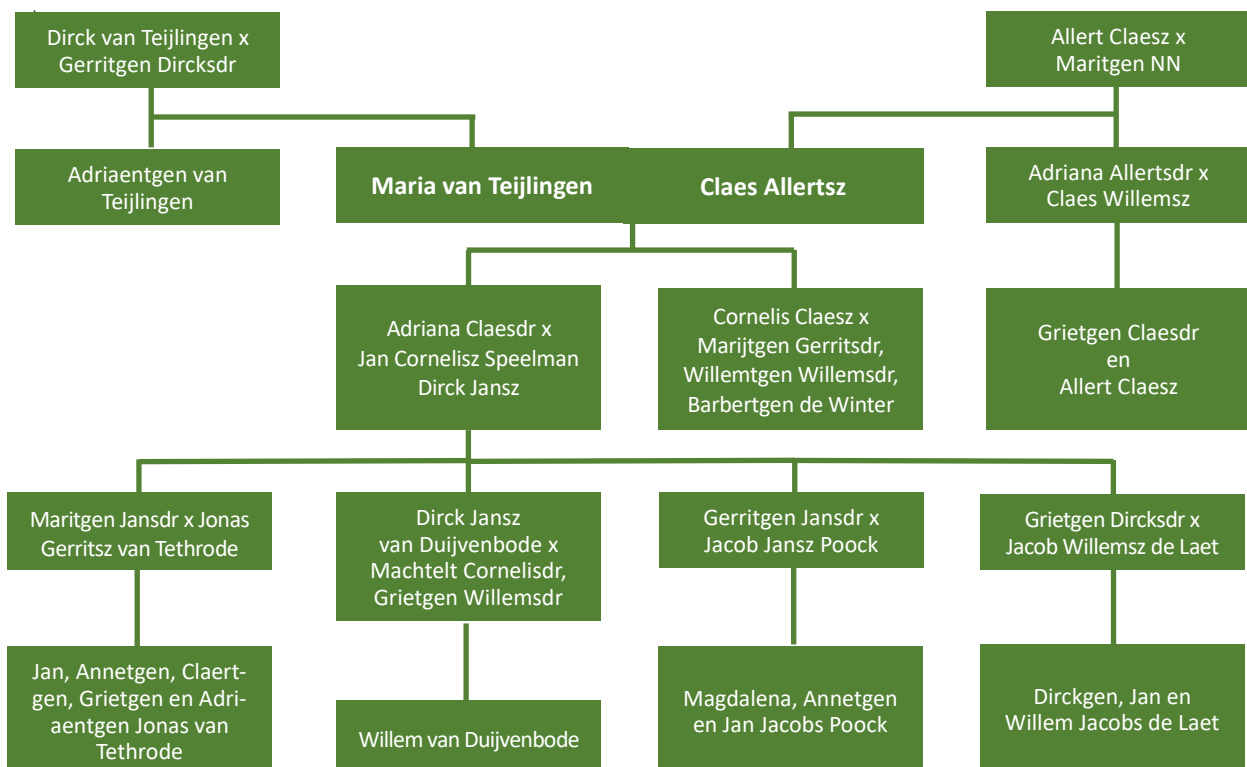
Zijn vader, Allert Claesz, werd in zijn eerste vermelding in de omslag van Noordwijk *Allert snijder* genoemd. Hij was dus kleermaker. Tien tegen een dat zijn zoon bij hem in de leer gegaan is en later het ambacht kleermaker beoefende.

— **Resumé**

- De man van Maria van Teijlingen Dircksdr was Claes Allertsz uit Noordwijk
- Ze hadden twee kinderen, Adriana en Cornelis die in Leiden woonden en trouwden
- De ouders van Claes Allertsz waren Allert Claesz en Maritgen, zijn grootouders van vaderskant Claes Gerritsz en Lijsbeth Allertsdr

— **Verwantschapsschema**

Hieronder een schema waarin de onderlinge samenhang te zien is tussen de diverse in de tekst genoemde personen. Het zijn niet steeds de volledige gezinnen.

Versie 1.0 04-02-2026

Dit artikel is deel 6 uit de reeks Genealogische Verkenningen uit de Duin- en Bollenstreek, gepubliceerd op www.angevaare.eu/verkenningen.html

Bij gebruikmaking van de gegevens gaarne een bronvermelding.

© Frans Angevaare, Noordwijk. Wijzigingen voorbehouden..

f.angevaare@gmail.com

Dit zijn de kwartieren van Cornelis van Teijlingen, die een broer was van Dirck van Teijlingen, Maria's vader. Daarmee moeten ze ook de kwartieren van Dirck geweest zijn.
Uit de familiechroniek van Pieter van Teijlingen, ELO 1602 inv.nr. 2